

„OTČE NÁŠ, KTERÝ JSI NA NEBESÍCH“

Ježíšovým důvěrným oslovením „Abba“ jsme zváni k závrtné blízkosti s Bohem.

Slova „na nebesích“ neznamenají daleko, jsou pradávným vyjádřením velkého významu.

Známe geocentrickou představu starověkých lidí o světě,³¹ ale my si už nepředstavujeme Boha někde nahoře. Sice někdy říkáme: „Bůh je nad námi“, ale ta slova nemají nic společného s určením v prostoru. Každý den v novinách čteme: „Slunce dnes vychází ... a zapadá ...“, ale víme, jak to s osvětlením země chodí.

Na slova o „nebesích“ se potřebujeme podívat z jiné strany. Viděli jste někdy velké stádo ovcí v rychlém pohybu? To stádo „teče“. Jak v něm má pastýř mezi ostatními ovce poznat tu, která má třeba poraněnou nohu? Všechny ovce vypadají stejně.

Když si izraelští pastýři mohli lehnout do vysoké trávy (jen při jarní pastvě), všimli si, že dravci a supové vysoko plachtící v oblacích mají mnohem ostřejší zrak než my, z veliké výšky vidí i malou myšku.³²

Sovy vidí i v noci a žalmista žasne: Hospodine, žádná tma pro tebe není temná: noc jako den svítí, temnota je jako světlo.³³

³¹ Starověký obraz o světě popisoval zemi jako plochou desku spočívající na pilířích země, obtékanou „spodními vodami“. Pod zemí je podsvětí, říše mrtvých. Nad zemskou deskou se prostírá pevná klenba – obloha – na níž jsou upevněny nebeské svítlny. Nad klenbou je nebeský oceán (z kterého otvory v klenbě prší). Nad nebeským oceánem je nebe – sídlo božstev.

³² Představme si dopravní špičku ve velkém městě v neděli večer, např. v Paříži. Policista ve vrtulníku hlásí svým kolegům na zemi třeba: „Od jihu je kolona aut čtyřikrát delší než z jiných stran, upravte podle toho délku světel semaforu.“

³³ Hospodine, víš o mně, ať sedím nebo vstanu, zdálky je ti jasné, co chci dělat.

A tak staří – když chtěli o Bohu vyjádřit, že má naprostý nadhled a vhled do všeho – pravili: „je na nebesích“.

Do našeho kostela přišli školáci. Vyprávěl jsem jim, k čemu kostel slouží, co je v něm vzácného a co se nepovedlo. Kluk se ptal: „Co je tam nahoře za terminátora?“ Ukazoval na zlatý trojúhelník s okem uprostřed a s velikými vyzařujícími paprsky.

„Ach, to jsem nikdy neměl rád,“ pravil jsem, „říkali nám, že Bůh vidí všechny naše klukovské lumpárny. Ale když ptáš se, pokusím se ti to vysvětlit jinak. Víš, kolik hodin tě celkem v životě maminka chovala?“ – „Nevím“, odpověděl.

— „Až se vrátíš domů, zeptej se maminky, jestli to ví. Víš, co ti asi řekne?“

— „Nevím“, kroutil hlavou.

— „Myslím si, že ti poví: „Jak to mám vědět, nikdy jsem si hodiny nepsala.“

„Já také nevím, kolik hodin mě chovala moje maminka“, vyprávěl jsem dál. „Ptal jsem se zdejších maminek, kolik hodin asi maminka chová děcko, ale pokrčily rameny. Až jedna naše

Sleduješ mou stezku i místo, kde ležím, všechny moje cesty jsou ti známy. Ještě nemám slovo na jazyku, a ty, Hospodine, víš už všechno.

Objímáš mě ve své náruči, svou rukou mě podpíráš.

Nad mé chápání jsou tyto divy, jsou nedostupné, nestačím na to.

Kam odejdu před tvým duchem, kam uprchnu před tvou tváří?

Zamířím-li k nebi, jsi tam, a když si ustelu v podsvětí, také tam budeš.

I kdybych vzlétl na křídlech jitřní záře, chtěl přebývat při nejzazším moři, tvoje ruka mě tam doprovodí, tvá pravice se mě chopí.

Kdybych řekl: Snad mě přikryje tma, i noc kolem mne se stane světlem.

Žádná tma pro tebe není temná: noc jako den svítí, temnota je jako světlo.

Tys to byl, kdo utvořil mé ledví, v životě mé matky jsi mě utkal.

Tobě vzdávám chválu za činy, jež budí bázeň: podivuhodně jsem utvořen, obdivuhodné jsou tvé skutky, toho jsem si plně vědom.

Tobě nezůstala skryta jediná z mých kostí, když jsem byl v skrytosti tvořen a hněten v nejhlubších útrobách země.

Tvé oči mě viděly v zárodku, všechno bylo zapsáno v tvé knize: dny tak, jak se vytvářely, dřív než jediný z nich nastal. (Ž 139)

kamarádka nad tím přemýšlela a spočítala, že asi sedm a půl tisíce hodin.

Kdyby nás chovala nějaká chůva, platili bychom ji. V Americe by au-pair dostala za hodinu třeba 200 Kč. Kolik by to bylo peněz celkem?“ (Děti to spočítaly bez kalkulačky.)

„Je rozdíl mezi tím, chová-li dítě maminka nebo hodná chůva?“ pokračoval jsem dál. Na to děti přikývly. „Platily jste mamince za to, že vás chovala nebo za její vaření, za praní a uklízení? ... Děti vykulily překvapením oči.

— „Je dobré vědět, jak jsme bohatí, jaké bohatství nám maminka zadarmo dává. A jsme rádi, že Bůh je tak pozorný, že ví o každém dobrém činu, který kdokoliv někde vykonal, a oceňuje to.“

Bůh není někde daleko, žije s námi a mezi námi.

Pamatuji si, jak na mě silně zapůsobilo Jákobovo vyprávění o jeho snu a navždy se do mě vtiskla jeho slova: „Tady byl Bůh a já, a já jsem to nevěděl“. (Od té doby víme, že všude kde jsme, je s námi Bůh.)

Izraelité z pokladu Božích slov nosí jako náhrdelník z draho-cenných perel:

„Najde se snad jiný veliký národ, jemuž jsou jeho bohové tak blízko, jako je nám Hospodin, náš Bůh?“

„Vždyť mé slovo je ti velmi blízko, ve tvých ústech a ve tvém srdci, abys je mohl dodržovat.“ (Dt 30,14) – I tak je Izraeli připsán dar Božího slova.

Pan prof. Jan Heller k biblickým slovům: „Bůh vdechl do člověka, kterého vytvořil z prachu země a vdechl mu dech života“, dodával: „a rozdýchal nás do rytmu svého srdce“.

Duch Boží do nás vložil touhu po „nebi“ – po porozumění a dobré spolupráci se všemi.

Pro nás „nebe“ není něčím úplně neznámým.

Naše teologická výpověď říká: „Bůh žije ve společenství (Božích osob), kde si všichni dokonale rozumějí, a jeden dává přednost druhému.“ To je nejen náš cíl a naše budoucnost, ale v nějaké míře i přítomnost. Pokaždé, když se připojujeme svým jednáním k Bohu, když zakoušíme krásu, blízkost a porozumění s druhými a s Bohem, ochutnáváme krásu božího království. Je to jako aperitiv, předehra, předsíň království nebeského.

Všímáme si, jak se s Mojžíšem, a pak s příchodem Krista, změnil svět. Co vše jsme se od nich naučili! Objevili jsme novou cenu našeho života a jeho nejhlubší smysl.

Jeden rabín řekl svému nejlepšímu žákovi: „Nemám už, co bych ti dal, ale tam a tam žije vážený rabi. Je hostinským, běž k němu na tři měsíce pracovat a pozoruj, co pokládá za nejdůležitější. Stalo se. Ale žák stále nic zvláštního neviděl. V poslední den služby se ptal: „Rabi, co pokládáš za nejdůležitější?“ – „Pečuji o nádoby, aby bylo čistě umyté“, dostal odpověď.

My tomu po zkušenosti s Ježíšem můžeme ještě více porozumět.

Víme, že Bůh s námi a pro nás žije, pracuje pro nás, rozdává se nám. Slouží nám – ne my jemu! Pozval nás k dotváření světa a jakákoliv práce, i ta zdánlivě nejobyčejnější, má svou velikou hodnotu a důstojnost.³⁴

Vším, co děláme pečlivě a poctivě, se přidáváme k Božímu dílu. Bůh od nás nic nepožaduje pro sebe – to nám se dostává

³⁴ Ježíš od pěti do třiceti let pomáhal doma a pracoval ve stavitelské firmě svého otce. Postavili nebo opravili mnoha lidem obydlí – to je krásná práce. Pak začal učit, jak náš život s Bohem prohloubit. Žádné lidské práce se neodříkal, věděl, že poctivou prací dotváříme boží dílo. „Co dobrého jste prokázali i nejnepatrnějšímu člověku, mně jste prokázali.“ (Srv. Mt 10,42; 25,4)

cti s Bohem sloužit lidem. Bůh s námi bydlí, jsme u něj doma, není u nás méně přítomen než v kostele. Ježíš nevyhlašuje žádný posvátný ani profánní prostor. Ježíš se modlil a slavil všude.

Ježíšovo umytí nohou bylo pro jeho učedníky kulturním šokem, každou užitečnou práci tím povýšil na bohopoctu.³⁵ I k uklízení a udržování pořádku, i ke každé práci, do které se nám třeba nechce, jsme získali nový a krásný motiv. „Děti,“ říkáme, „chceme, aby se u nás doma líbilo nám, Bohu i nám.“

Ježíš v každém člověku ctí obraz boží a vidí v něm svého sourozence. Žasneme, jak velikou cenu pro něj máme. Pečujeme-li kterákoliv maminka o své dítě, může objevit, že zároveň chová, přebaluje a kojí Ježíšova sourozence. Je to jako by jí Ježíšova matka řekla: „Mám chřipku, můžeš se, prosím tě, postarat o mé děcko a nakojit je?“

Učí-li kdokoliv z nás svého kluka, zároveň učí božího syna. Je to, jako kdyby třeba Ježíšův táta, Josef, poprosil: „Můžeš mému klukovi vysvětlit počítání rovnice o dvou neznámých, my jsme se to ve škole neučili.“

Našim rodičům a dobrodincům nemůžeme dost dobře splatit to, co pro nás vykonali. Ani úsměv se nedá ničím zaplatit. Jsme Bohu vděční, když je oceňuje: „Cokoliv dobrého jste prokázali komukoliv z lidí, mně jste prokázali.“ Vděčnost k našim dobrodincům a vděčnost vůči Bohu nás pobízí k ochotné pomoci druhým.

Všichni jsme dvojnásobně povyšováni na úroveň Božích dcer a synů. Ten, kdo slouží, i ten, komu je slouženo. I ten, kdo utírá druhému zadek, koná královskou službu. Každý, kdo

³⁵ V Ježíšově době Izraelita nemohl požádat židovského otroka, aby mu umyl nohy nebo vyčistil boty – to bylo pokládáno za ponižující práci.

někomu slouží, potvrzuje důstojnost jeho i důstojnost svou. Boží království stojí na službě druhým.³⁶

(Toto biblické vidění světa a prožívání života je nad všechny pokusy mystických škol.)

Tak „nebe“ vstupuje do našich životů.

Slova: „Otče náš na nebesích“ nás navíc osvobozují.

Rodiče si někdy dělají zbytečné starosti o děti a schnou strachy, aby se jim nestalo nic zlého. Zvláště maminky a babičky bývají ochromujícím strachu vystavené.

Zatímco pohané shánějí pro své potomky protekci u svých božstev a prosí je o přízeň pro děti, izraelský a křesťanský rodič ví, že se nemusí trápit šířající starostí. S vděčností řekne třeba: „Bože děkuji ti, že máš naše děti mnohem více rád než my, a že o ně pečuješ mnohem lépe než my.“³⁷

Ta slova nás mohou osvobozovat a uklidňovat. Ujišťujeme se jimi, že Bůh nosí naše děti ve svém srdci a není nikdo, kdo by je z Boží Náruče vytrhl. (Srov. Iz 43,13)

Pokaždé nás slova: „Otče, který jsi na nebesích“ ujišťují, abychom se o děti nestrachovali příliš.

³⁶ Po občanské válce v Jižním Súdánu (o život přišlo přes 600 000 lidí) pozval římský biskup František do Vatikánu politiky z obou válčících stran. Jednal s nimi, prosil je o nastolení míru, a nakonec před každým z nich poklekl (on, starý muž, který obtížně chodí, natož pokleká a vstává) a políbil mu boty. Nezapomenutelné mě to poznamenalo.

³⁷ Kdybychom každý den vypočítávali Bohu, co vše má pro naše děti zařídít, nemuselo by to být Boha důstojné. Kdybych nějakou maminku žádal, aby svým dětem vařila, prala jim špinavé prádlo a dohlížela na jejich výchovu, mohla by se právem ohradit: „Co si to dovolujete? Vy pochybujete o mé péči o mé milované děti?“

Čas, který bychom vyčerpávali vypočítáváním, co vše má Bůh pro naše děti udělat a na co nemá zapomenout, můžeme a máme využít k hledání a vzdělávání se tomu, jak máme děti vychovávat a vést.

„Při modlitbě pak nemluvte naprázdno jako pohané; oni si myslí, že budou vyslyšeni pro množství svých slov. Nebuďte jako oni; vždyť váš Otec ví, co potřebujete, dříve než ho prosíte.“ (Mt 6,7–8)

Naše modlitby prozrazují, jaký obraz, jakou představu o Bohu máme.